

โรคมือ เท้า ปาก (Hand Foot and Mouth Disease)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อเอนเทอโรไวรัสหลายชนิด ที่พบบ่อย คือ ไวรัสเอกโค (Echovirus) ไวรัสเอนเทอโร ๗๑ (Enterovirus ๗๑ หรือ EV๗๑) และไวรัสคอกแซกกี (Coxsackie Virus) พบได้บ่อยในเด็กทารก และเด็กเล็ก อายุต่ำกว่า ๕ ปี ในโรงเรียนอนุบาล สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานที่เล่นของเด็กในห้างสรรพสินค้า โดยเฉพาะสถานที่อยู่รวมกันอย่างแออัดจะมีโอกาสเกิดการระบาดได้ง่าย โรคเกิดประปรายตลอดทั้งปี แต่พบมากขึ้นในช่วงฤดูฝนซึ่งมีอากาศเย็นและชื้น

อาการ เริ่มด้วยอาการมีไข้ อ่อนเพลีย ต่อมาอีก ๑-๒ วัน มีอาการเจ็บปากและเบื่ออาหาร เนื่องจากมีแผลอักเสบที่ลิ้น เหงือก และกระพุ้งแก้ม ต่อมาจะเกิดผื่นแดง ซึ่งมักไม่คันที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และอาจพบที่ก้น หรือหัวเข่าได้ ผื่นนี้จะกลายเป็นตุ่มพองใส รอย ๆ แดง และแตกออกเป็นหลุมตื้นและอาจเกิดโรคแทรกซ้อน เช่น สมออักเสบ อัมพาต กล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียก เป็นต้น

การติดต่อ เชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายทางปาก จากการที่เชื้อโรคติดอยู่บนมือที่ปนเปื้อนอุจจาระ น้ำลาย น้ำมูก น้ำในตุ่มพองหรือแผลของผู้ป่วย ผ่านทางเยื่อของคอหอย ลำไส้ และจะเพิ่มจำนวนที่บริเวณคอหอยและต่อมน้ำเหลืองบริเวณใกล้เคียง ต่อมาจะเพิ่มจำนวนที่ลำไส้ จากนั้นเชื้อจะเข้าสู่กระแสเลือดและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เยื่อช่องปากผิวหนังที่มีมือ และเท้า เชื้อจะถูกขับออกมากับอุจจาระอาจพบเชื้อในอุจจาระได้นานถึง ๖-๘ สัปดาห์ ส่วนการติดต่อทางน้ำ หรืออาหารมีโอกาสเกิดได้น้อย

การป้องกันและควบคุมโรค สำหรับศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียน

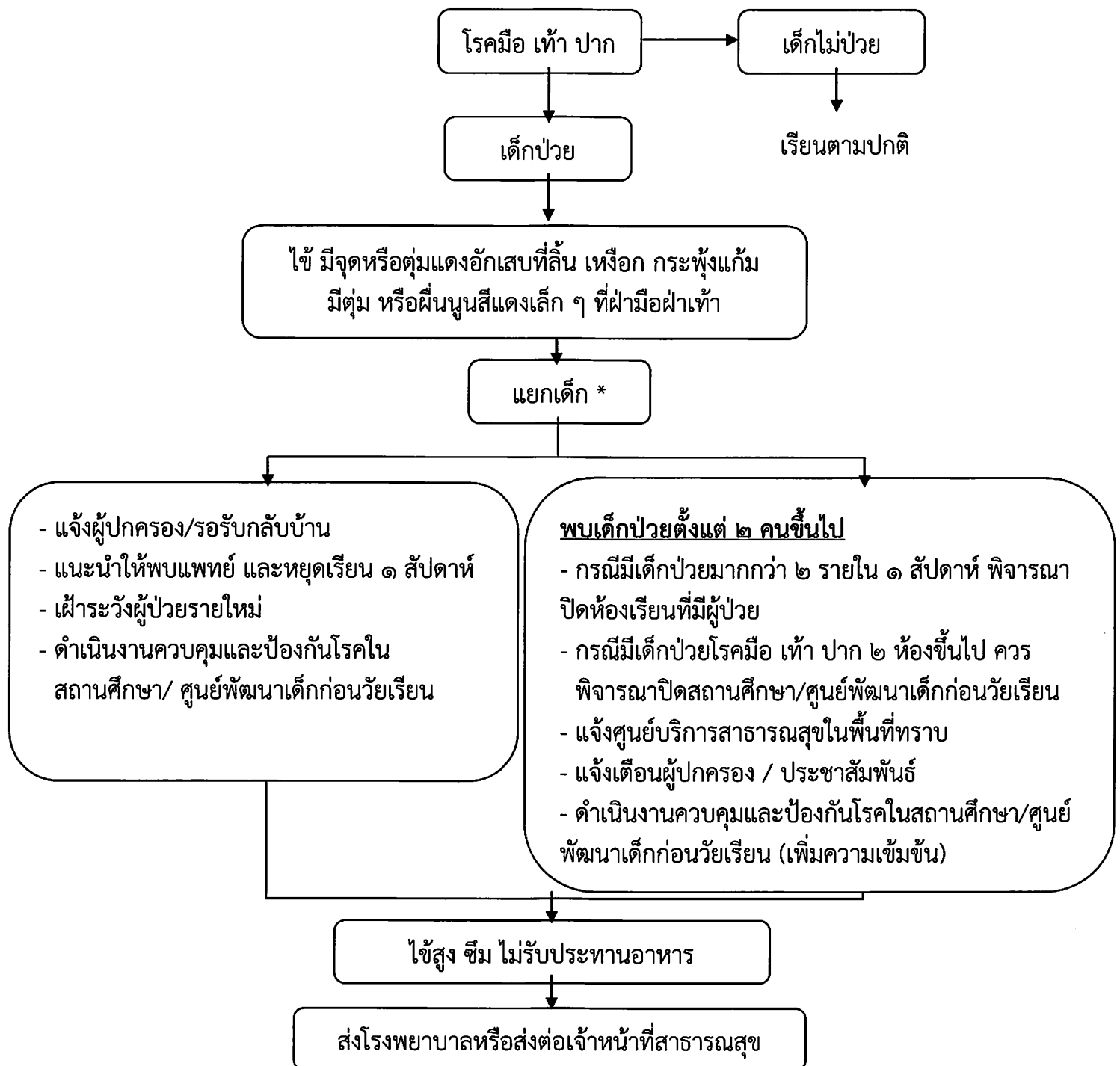
๑. ตรวจคัดกรองเด็ก โดยดูแลตรวจสุขภาพเด็กว่ามีอาการไข้ มีตุ่มที่มือ เท้า ปาก เพื่อการเฝ้าระวังและป้องกันโรค

๒. ถ้ามีเด็กป่วยด้วยโรคมือ เท้า ปาก ต้องแยกเด็กป่วยและรีบแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบทันที

๓. หากมีเด็กป่วยด้วยโรคมือ เท้า ปาก ภายในห้องเดียวกันมากกว่า ๒ ราย ใน ๑ สัปดาห์ พิจารณาปิดห้องเรียนที่มีผู้ป่วยและทำความสะอาดห้องเรียนสนามเด็กเล่น ห้องน้ำ ห้องส้วม โดยใช้สารละลายเจือจางของน้ำยาฟอกขาว (๒๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๑ ลิตร) และทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องใช้ของเล่นเด็กด้วยการซักล้าง แล้วผึ่งแดดให้แห้ง รวมทั้งควรหยุดใช้เครื่องปรับอากาศ และเปิดม่านให้แสงแดดส่องทั่วถึงห้องเรียน

๔. หากมีเด็กป่วยด้วยโรคมือ เท้า ปาก ๒ ห้องเรียนขึ้นไป ควรพิจารณาปิดศูนย์เด็กเล็ก หรือโรงเรียนเพื่อทำความสะอาด และเมื่อเปิดศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียนควรคัดกรองอาการของเด็กอย่างละเอียดทุกคน ทุกวันอย่างน้อย ๒ สัปดาห์ สำหรับการปิดห้องเรียนหรือโรงเรียนควรปิดอย่างน้อย ๕ วันทำการ (นับจากพบผู้ป่วยรายสุดท้าย)

แนวทางการป้องกันโรคมือ เท้า ปาก ในสถานศึกษา / ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

* แยกเด็ก หมายถึง แยกเด็กที่ป่วยให้ทำกิจกรรมประจำวันออกจากเด็กที่ไม่ป่วย เช่น การแยกนอน การแยกของเล่นหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการติดต่อโรค

กลุ่มงานโรคติดต่อทั่วไป กองควบคุมโรคติดต่อ